

A *Liparis loeselii* (L.) Rich. tömeges előfordulása a Velencei-tavon

BALOGH Márton¹ – BRATEK Zoltán² – ILLYÉS Zoltán² – ZÖLD-BALOGH Ágnes¹

(1) Paluster Bt. H-1214 Budapest, Völgy u. 21. II/6.

(2) ELTE TTK Növényélettani Tanszék, H-1088 Budapest, Múzeum krt. 4/A . IV.

A *Liparis loeselii* Velencei-tavi termőhelyét BALOGH (1969) fedezte fel. Ő számolt be még mintegy tizenöt populáció felfedezéséről és veszélyeztetettségéről (BALOGH 1983). Később műszaki beavatkozások és a tó részleges kiszáradása miatt az úszólápi nádasok eutrofizálódtak, a *Liparis*-t jó másfél évtizedig nem találtuk a tóban.

A *Liparis* újrafelfedezése 2000-ben történt (VACKOVA et al. 2002). 2000. őszén és 2001. tavaszán arról értesültünk, hogy a frissen felfedezett *Liparis*-populációból egy tövet sem találnak a természetvédelmi területkezelők (Takács András Attila ex verb). 2001. június 16-án a termőhely alapos átvizsgálása során megtaláltunk kilenc tövet, közülük három ez évben már virágzott, életében először. A termőhely közelében (mintegy hat-hét méterre északra) találtunk egy újabb foltot, ebben három egyed élt; egy magonc, egy pár éves és egy virágzó fiatal tő. Majd hatvan méterre délnyugatra újabb néhány virágzó tövet találtunk. Ezután nyugatra mintegy hatvan méterre Illyés Zoltán talált egy kb. száz tőnyi populációt. Miután a lelőhely környékét alaposan átvizsgáltuk, megállapítottuk, hogy ez része egy nagy, több mint háromszáz főnyi populációnak, amelyben több, mint száz tő virágzik!

A több, mint száz virágzó *Liparis* tő szinte mind kisebb-nagyobb fiatal példány. Közöttük csak két nagy, erőteljes, idős egyedet találtunk. Úgy tűnik, ez a két tő vészeltette át az úszólápoknak azt a hipertrofizációját, amit a 80-as évek vízrendezései és a 90-es évek elején a részleges kiszáradás okozott (Az úszólápok kiszáradása, a tőzeg lebomlása, mineralizálódása és az úszólápi nádasok súlyos elgyomosodása, hatalmas avarprodukcója...).

E területen jelenleg a nádas letörpült. A talajfelszín legnagyobb részét avarmentes, nyirkos tőzeg. Úgy tűnik, újra beindult az úszólápi nádasok ciklikus szukcessziója és ezáltal kialakultak a *Liparis* számára kedvező termőhelyek.

Összefoglalás

Szerzők 2001. június 16-án három új *Liparis loeselii* populációt fedeztek fel a Velencei-tavon. Ezekből kettő „jelentéktelen”, csupán három-négy tőnyi. Ám a harmadik igen jelentős; több mint háromszáz tő és ebből több, mint száz virágzó. Közülük csupán kettő az igazán nagy méretű, erőteljes, idős példány. Ezek élhették túl a 80-as, 90-es évek ökológiai katasztrófaállapotát...

Summary

Great number of *Liparis loeselii* (L.) Rich. on lake Velence

M. BALOGH – Z. BRATEK – Z. ILLYÉS – Á. ZÖLD-BALOGH

After 15 years M. Balogh found the *Liparis loeselii* (L.) Rich. again on lake Velence in 1969. The authors of this article describe further three new populations on the lake. Two of them consist of only 3-4 individuals, but in the third one there are more than three hundred plants, among them more than hundred were flowering. In the last population there are only two elder and strong individuals. Only these two plants could have survived the ecological catastrophe of the years 1980s and 90s.

Irodalom

BALOGH M. (1969): A *Liparis loeselii* (L.) Rich a Velencei-tavon. – Bot. Közlem. **56.**: 17-19.

BALOGH M. (1983): A Velencei-tó nyugati medencéjének úszólápjai, és hatásuk a tó vízminőségére. – Kandidátusi értekezés, MTA.

Budapest 110 pp.

VACKOVA, D. – BALOGH M. – BRATEK Z. – TAKÁCS A. A – VLČKO, J. – ZÖLD-BALOGH Á. (2001): A *Liparis loeselii* (L.) Rich. újrafelfedezése a Velencei-tavon. – Kitaibelia **7** (1): 277.